

Handläggare Camilla Jönsson
Tel 08-214 930
Camilla.jonsson@ssnf.org

Finansdepartementet
DNR: Fi2017/03967
fi.remissvar@regeringskanliset.se

Remissvar gällande En generell rätt till kommunal avtalssamverkan, SOU 2017:77

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som representerar stadsnät i 190 kommuner. Stadsnäten är nätägare av ny modern IT-infrastruktur och säljer grossistprodukter till både operatörer och tjänsteleverantörer. 94 procent av stadsnäten ägs av kommunerna som tidigt började de bygga ut det svenska bredbandsnätet.

Föreningen företräder en majoritet av de aktörer som aktivt investerar i ny modern infrastruktur för bredband i Sverige.

Stadsnätetsföreningen verkar för öppna stadsnät, en modell som har varit mycket framgångsrik. Modellen öppna nät innebär att stadsnätet bär ansvaret för det öppna nätet och ska säkerställa att lika och icke-diskriminerande villkor efterlevs samt ska säkerställa god konkurrens i nätet.

Stadsnätetsföreningen besvarar remissen utifrån vårt kunskapsområde.

Sammanfattning

Tack vare kommunerna har vi i dag både ett av världens mest utbyggda bredbandsnät och bland de lägsta slutkundspriserna. När allt fler hushåll och företag får tillgång till snabbt bredband kan de ta del av digitaliseringens möjligheter. Sverige har rätt förutsättningar för att ligga i framkant inom offentlig digitalisering.

Ett smart samhälle växer fram och stora som små kommuner måste få rätt förutsättningar att ta del av digitaliseringens möjligheter. Många kommuner lider av resursbrist och har svårigheter att hitta såväl skolpersonal som handläggartjänster, inte minst i de mindre kommunerna. Flertalet kommuner har önskemål om hjälp i digitaliseringsarbetet. Det handlar bland annat om att kunna ta del av kompetens och resurser över kommungränserna. Något som lokaliseringprincipen i hög grad sätter stopp för, som också utredningen konstaterar.

Stadsnätetsföreningen välkomnar utredningens förslag om en generell rätt till avtalssamverkan och att utredningen vill föreslå ett generellt undantag från lokaliseringprincipen för kommunala samverkansavtal som även omfattar bredbandsområdet.

Det är en självklarhet att kommuner enkelt ska kunna avtalssamverka med varandra för att lösa uppkomna problem oavsett område. Men Stadsnätetsföreningen anser att ett undantag från lokaliseringprincipen vad gäller bredbandsområdet behövs. Stadsnätetsföreningen vill därför lyfta fram vikten av PTS utredning och att PTS, oberoende av denna utredning, analyserar och utreder ett undantag från lokaliseringprincipen vad gäller utbyggnad och drift av bredband. Den föreslagna utredningen är en ingående parameter som PTS bör ta hänsyn till i sitt analysarbete. PTS uppdrag är bredare och de behöver studera frågan grundligt.

Kommunerna vill samarbeta

På området digitalisering är målet för regeringens IT-politik att Sverige ska vara bäst i världen på att tillvarata digitaliseringens möjligheter. För att nå det övergripande målet sätts fem delmål upp om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur.¹

En viktig aspekt med digitalisering inom den offentliga sektorn är möjligheten till ökad service. Exempelvis möjlighet att välja så kallad nattkamera framför besök av hemtjänstpersonal på natten, något som gynnar medborgaren som inte behöver bli väckt och personalen kan lägga mer tid på de sysslor där den sociala samvaron är viktig. En annan aspekt är att digitaliseringen kan motverka urbaniseringen eftersom företag med digitaliseringen kan verka lika bra oavsett om det är 20 eller 2 mil till närmaste stad och patienterna i glesbefolkade kommuner kan i många fall få lika bra vård med hjälp av digitala verktyg. Digitaliseringen är en av vår tids största förändringsprocesser. Enligt Stadsnättsföreningens årliga Bredbandsenkät² vill majoriteten av landets kommuner ha möjlighet att samarbeta med sin grannkommun gällande bredbandsutbyggnad och drift.

Stadsnättsföreningen välkomnar utredningens förslag om en generell rätt till avtalssamverkan och ställer sig bakom förslaget att införa en generell möjlighet till avtalssamverkan i kommunallagen, med möjlighet att också delegera beslutanderätt i enlighet med förslaget.

Samverkan - Kommuner och välfärdstjänster

Många kommuner planerar för att utveckla e-tjänster för medborgarservice så som ansöknings- och tillståndsprocesser inom stadsbyggnad, barnomsorg och socialförvaltning. Andra kommuner undersöker telemedicinska lösningar, som innebär att personer kan ha kontakt med vårdpersonal via videokommunikation i hemmet. Något som är en värdefull service för många som är beroende av täta vårdkontakter, särskilt för dem som inte har tillgång till vård i närheten av hemmet.

Enligt Stadsnättsföreningens årliga Bredbandsenkät³ är skillnaderna dock stora mellan landets stora och små kommuner. 9 av 10 kommuner med fler än 50 000 invånare uppger att de erbjuder digitala välfärdstjänster, men motsvarande siffra i landets små kommuner, med färre än 11 000 invånare, är endast 4 av 10. Landets kommuner behöver stöd i sin digitaliseringsomställning och ett sätt är att underlätta samverka mellan kommuner.

Stadsnättsföreningen ställer sig därför bakom utredningens förslag om en generell rätt till avtalssamverkan som innebär utvidgade och förenklade möjligheter att avtalssamverka mellan kommuner. Det är bra att kommunerna kan avtalssamverka där det inte är kostnadseffektivt eller inte ens möjligt att få fram egna personella resurser inom ett område som kan vara allt ifrån skolan till utbyggnaden av digital infrastruktur.

Smarta samhället

I ett smartt samhälle utnyttjar kommunen digitaliseringen för att effektivisera och förbättra sina verksamheter och tjänster. E-tjänster underlättar bland annat för val av förskolor och skolor, för

---

¹ För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi. Regeringskansliet, Diarienummer: N2017/03643/D.

² Stora bredbandsenkäten genomfördes under perioden 1 januari–29 februari 2017. Representanter från 269 av landets 290 kommuner svarade på frågorna, vilket ger en svarsfrekvens på 93 procent.

Enkäten sändes till samtliga kommunstyrelseordföranden, kommundirektörer och oppositionsråd i landets kommuner. I de fall mer än en representant från samma kommun har besvarat frågorna har i första hand kommunstyrelsens ordförandes svar registrerats som kommunens svar, i andra hand oppositionsrådets svar och i tredje hand kommundirektörens svar.

³ Stadsnättsföreningens årliga Bredbandsenkät 2017.

kommunikationen mellan skolan och föräldrarna samt inom äldreomsorgen. Det kommer också handla om att sensorer i offentliga soptunnor informerar renhållningscentralen när de behöver tömmas. På så sätt undviks onödiga resor samtidigt som soptunnorna inte behöver stå överfulla och orsaka irritation hos förbipasserande. Och trafikljus kan styras i realtid för att underlätta för polis, räddningstjänster och ambulans.

Medan hela det svenska samhället digitaliseras i hög fart halkar de små kommunerna efter. De största hindren som lyfts fram mot kommunernas fortsatta digitalisering är brist på pengar och intern digitaliseringskompetens. 9 av 10 ledande kommunföreträdare efterfrågar regelförändringar som gör det möjligt för kommunerna att samverka över kommungränserna i större utsträckning än i dag.⁴

Stadsnätetsföreningen stöder utredningens förslag. Det måste bli enklare för landets kommuner att avtalsamverka för att underlätta samarbete.

Lokaliseringsprincipen får inte vara ett hinder

Kommunerna behöver samarbeta och samverka mer och lokaliseringens principen är ett hinder, något Stadsnätetsföreningen håller med utredningen om. När det gäller digitalisering och bredbandsutbyggnad kan lokaliseringens principen för enskilda hushåll och företag innebära att de inte ansluts till ett bredbandsnät på grund av att de bor på fel sida en kommungräns. Det begränsar landsbygdens möjligheter att på ett enkelt och kostnadseffektivt få ansluta sig till ett befintligt fibernät i grannkommunen.

De administrativa gränserna är inte nödvändigtvis naturliga avgränsningar för många av kommunens verksamheter och inte för ett fibernätverk heller. Att hålla fast vid de principer som idag hindrar kommunöverskridande verksamhet riskerar att innebära ökade kostnader, utebliven fiberutbyggnad och hämmad digitaliseringsutveckling.

I och med att samhällets digitala beroende ökar så ökar även kraven på ett robust samhälle. Det är därför minst lika viktigt att kunna samarbeta inom andra bredbandsområden än bredbandsutbyggnad, t ex resurs- och kompetenskritiska områden inom fiber- och stadsnätetsverksamheten såsom drift, utveckling av nätet etc.

Otydlighet när det gäller kommunala bolag

Det framgår inte tydligt om möjligheten till att avtalsamverka även omfattar kommunala bolag. Kommunala bolag, som exempelvis majoriteten av stadsnäten, måste kunna ha möjlighet att avtalsamverka. En avtalsamverkan kan möjliggöra en bredbandsutbyggnad av den digitala infrastrukturen i grannkommunen. Det bör klargöras att även kommunala bolag omfattas av möjligheten att avtalsamverka.

PTS utredning om lokaliseringens principen

Utredningen vill föreslå ett generellt undantag från lokaliseringens principen för kommunala samverkansavtal som även omfattar bredbandsområdet. Det anser Stadsnätetsföreningen är bra.

Ett undantag för kommunala samverkansavtal är dock otillräckligt för att på ett effektivt sätt främja kommunal samverkan i bredbandsfrågorna, utan Stadsnätetsföreningen anser att ett undantag från lokaliseringens principen vad gäller bredbandsområdet behövs.

Stadsnätetsföreningen vill därför lyfta fram vikten av PTS utredning och av att PTS, oberoende av denna utredning, analyserar och utreder ett undantag från lokaliseringens principen vad gäller utbyggnad och drift

---

⁴ Stadsnätetsföreningens stora Bredbandsenkät 2017.

av bredband. Den föreslagna utredningen är en ingående parameter som PTS bör ta hänsyn till i sitt analysarbete. PTS uppdrag är bredare och de behöver studera frågan grundligt.

Ett undantag från lokaliseringsprincipen vad gäller bredbandsområdet behövs:

- För att kunna ansluta de hushåll och företag som ligger nära men på fel sida kommungränsen. Kan vara ett kostnadseffektivt sätta för kommuner att täcka vita fläckar.
- För att kunna hjälpa en hel kommun. Det kan vara så att en kommun vill att det kommunala stadsnätet i grannkommunen bygges ut och erbjuder digitala infrastruktur i kommunen. Det kan vara ett effektivt sätt för grannkommunen att få tillgång till grannkommunens resurser och kompetens.
- För att säkerställa PTS krav på driftsäkerhet⁵ finns det ett behov av att samarbeta mellan kommunerna. De ökade kraven innebär bland annat riskanalysarbete och incidenthantering, specifika krav på exempelvis reservkraft vid strömavbrott, och krav på redundans av viktiga förbindelser och tillgångar. Stadsnäten måste kunna samarbeta över kommungränserna för att kunna dela på kostnader, resurser och expertkompetens.
- För att möta utvecklingen med Sakernas internet, IoT eller digitalisering. I vårt samhälle blir allt mer uppkopplat och digitaliserat. Det skapar nya utmaningar för nätägare som ska stödja samhällsutvecklingen. Exempelvis kan stadsnäten som en grossistleverantör säkerställa att det finns radiobaserade nättopologier och att nya transmissionstjänster som möjliggör IoT, dvs säkerställa att det finns en digital infrastruktur. Det är svårt för stadsnäten att få synergieffekter om de hindras att samarbeta med närliggande kommuner och få till en effektiv utbyggnad och drift.

Mikael Ek

Vd Svenska Stadsnätetsföreningen

Jörgen Svärth

Ordförande Svenska Stadsnätetsföreningen

---

⁵ PTSFS 2015:2 Post- och telestyrelsens föreskrifter om krav på driftsäkerhet. Bland annat generella krav på riskanalysarbete och incidenthantering, specifika krav på exempelvis reservkraft vid strömavbrott, och krav på redundans av viktiga förbindelser och tillgångar.